

Največji slovenski dnevnik
v Zdrženih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inoseststvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 229. — ŠTEV. 229.

NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 30, 1921. — PETEK, 30. SEPTEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

PREROKUJEJO, DA BO VSE CENEJŠE

IZ WASHINGTONA POROČAJO, DA BO KMALO VEČ DELA PO CELI DEŽELI. — KOLESA INDUSTRIJE SE BODO ZNOVA PRIČELA VRTETI. — SKORAJŠNJA PROSPERITETA.

Washington, D. C., 29. sept. — Narodna konferenca proti nezaposlenosti, ki zboruje tukaj že par dni, je prišla sedaj na sredstvo, ki mogoče ne bo popolnoma odpravilo zla nezaposlenosti, ki pa bo izboljšalo sedanje nadvse mučne in slabe razmere.

Ta predlog so stavili tvorničarji v odboru, kojega naloga je predložiti odredbe za odprave nezaposlenosti.

Vprizoriti hočejo namreč takozvan "drive", kojega namen bi bil dovesti tovarnarje, veletrgovce in prodajalce na drobno do tega, da bi znižali svoje cene ter s tem tudi privabili k sebi večje število kupcev.

Tovarnarji domnevajo, da bo na ta način mogoče povspešiti trgovino in industrijo ter s tem tudi odpraviti brezposelnosti, kajti povečana delavnost v industrijah in trgovini bi dala tudi delo sedaj nezaposlenim.

Ta predlog pa še ni bil sprejet ter bo odobran šele naslednje razpravi o njem.

Tovarnarje hočejo opozoriti, da ne smejo svojih cen meriti po starih cenah surovin, temveč po sedanjih veliko nižjih cenah. Načrtujejo naj bi trgovci ne vpoštevati tega, kar so dali za svoje blago, temveč za kakšno ceno lahko sedaj izpolnijo svoje zaloge.

Ena teorija se glasi, da bi tudi delavci privolili skrajšanje svojih plač, če bi hoteli fabrikanti in trgovci na ta način znižati cene svojih proizvodov.

Ljudje, ki zagovarjajo ta predlog, ter ga podpirajo, ne trdijo sicer, da bo na ta način mogoče uveljaviti cene kot so bile pred vojno. Pravijo pa, da bo mogoče izboljšati položaj v industrijah in trgovini, če bodo cene le nekoliko padle. To bo v splošnem ugodno uplivalo na trg.

Seveda ni mogoče nikogar prisiliti, da sledi temu ali onemu načrtu. Ljudje, ki so stavili ta predlog, pa si dosti obetajo od propagande, ki bi predložitelj tovarnarjem in trgovcem vsestranske prednosti splošnega znižanja cen. Gotovo je, da predlog ne bo sprejet brez opozicije.

Ta načrt strši zadnje dni po glavah vseh vdeležencev konference. Poleg prednosti, katere si obetajo njegovi zagovorniki, navajajo tudi slabe strani tega predloga. Vseprisod pa prevladuje prepričanje, da bi bil problem nezaposlenosti kmalo rešen, če bi

spravili kolesje industrij v hitrejši tek.

Konferenca ni hotela razmišljati o predlogu, naj se v priporočilo nadaljno skrajšanje delavskih plač, kajti splošno prevladuje mnenje, da bi tako priporočilo vzbudilo po celi deželi veliko nevoljo ter ogrozilo uspeh konference.

VIŠEK PRISMOJENOSTI V ZION CITY, ILL.

Župan Voliva je zadal znanosti nadaljni udarec. — Pred kratkim je rekel, da zemlja ni okrogla.

Zion, Ill., 29. septembra. — Wilbur Voliva, župan ali nadzornik tukajšnjega mesta, je včeraj zvečer s pomočjo knjige, otroškega balona, gpeke ter kurjega peresa dokazal, da je teorija Newtona zanič in da ni nobene sile, ki bi vlekla predmete proti sredini zemlje.

Zemlja ne vleče nase predmetov — je izjavil Voliva svojim modrim poslušalcem. Že pred par dnevi jim je dokazal natančno, da je svet ploščat, ne pa okrogel.

Učenjaki pišejo debele knjige o tem, kako vleče zemlja stvari na se, a vse to je velik humbug — je nadaljeval. — Kako pride od tega, da more ta postava potegniti navzgor otroški balon, da pa ne more potegniti navzgor palice? Recimo, da vržem jaz to knjigo v zrak? Zakaj se ne dvigne v neprestano? Ta knjiga se dviga v zrak tako visoko kot je žene sila, ki jo je vrzla navzgor ter pade zopet navzdol, ker je težje kot zrak. Če prečezem nitko tega balona, se bo dvignila do gotove višine ter pričel zatem padati. Jaz primem za to palico in za to pero. Pero pihnem v zrak gorjačo pa vržem v zrak. Gorjača bo šla tako visoko kot jo bo gurala moja sila ter padla zatem zopet nazaj. Pero pa bo šlo tako visoko v zrak kot ga bo pognala moja sapa. To je vse.

Mr. Voliva je največji zagovornik prohibicije in višnjevih postav. V njegovem mestu ne sme nihče kaditi. Ženske morajo nositi predpisane obleke in če ima kara prekratko krilo, je tvoj arretiran.

NEZAPOSELNOST V LONDONU
Slika nam kaže veliko gredo brezposelnih, ki so se zbrali pred vladnim poslopjem v Londonu. Zahtevali so kruha in dela. Oblasti so jih veliko aretirale.

ODPOR PROTI MIROVNI POGODBI

PROTI MIROVNI POGODBI Z NEMČIJO JE DOSTI DEMOKRATIČNIH ČLANOV KONGRESA. — NOČNA SEJA NI ZA SENATORJE. — DEMOKRATJE NE MOREJO PREPREČITI ODOBRENJA POGODBE.

Washington, D. C., 29. sept. — Zvezni senat bo danes zvečer nadaljeval s posvetovalnim in debato glede mirovne pogodbe z Nemčijo. Če pa ne bo opaziti več zanimanja za pogodbo kot včeraj zvečer, bodo republikanski voditelji kmalo predlagali, glasovanje. Včerajšnja debata se je vsled dogovora med strankami počela le s posameznimi točkami pogodbe. Le 42 senatorjev se je oglasilo včeraj zvečer ob osmih, ko so jih klicali po imenih. Poteklo je pol ure, predno se je oglasil prvi govornik, in po preteku cele ure se je izrekel republikanec Kellogg za pogodbo. Nato je bila seja odgodena, ne da bi se kdo drugi oglašil k besedi.

Domnevajo, da bo današnja debata nekoliko bolj živahna, ker bodo vanjo posegli demokratje, ki so prišli do odločitve, kakšno stališče naj zavzamejo napram pogodbi. Sklep demokratične stranke z ozirom na pogodbo, ni baje obvezen za demokratičnokongresnike. Veliko jih je med njimi, ki bodo glasovali proti pogodbi, a nekateri tudi zanj.

Kljub demokratični opoziciji proti pogodbi, za katero baje stoji prejšnji predsednik Wilson, so demokratični voditelji v senatu vendar odkrito priznali, da nima nobenega upanja, da bi mogli preprečiti odobrenje mirovne pogodbe. Od članov manjšine bo pri končnem glasovanju glasovalo proti odobrenju dvajset ali celo petnajst. Kot trdijo voditelji, bo število glasov za pridržke, katere bodo predlagali, veliko večje, a število, ki so za pridržke, so javno izjavili, da so za končno odobrenje pogodb.

AVSTRIJSKI KABINET BO MOGOČE ODSTOPI.

Dunaj, Avstrija, 28. sept. — Kancelar Schober je včeraj namignil, da bo avstrijski kabinet najbrž prisiljen odstopiti, ker stoji vlada pred vojno krizo, ki se tiče finančnega položaja, na eni strani ter vedno bolj resnega položaja z ozirom na Burgenland afera.

Kancelar je povedal komiteju poslanske zbornice za zunanje zadeve, da se je vlada zanimala na obljube zaveznikov glede kreditov in da se bo rešilo problem zapadnih Ogrske soglasno z določbami mirovne pogodbe, sklenjene v St. Germain. Rekel je nadalje, da niso držali zavezniški svoje besede in da mora vlada vsled tega resignirati.

Vlada, koje edino geslo bi bilo združenje z Nemčijo, bi bila uspešna, — je izjavil list Abend v svojem komentarju glede položaja.

ŠVICA ZMAGALA V PALONSKEM POLETU.

Bruselj Belgija, 28. septembra. Kapitan Paul Armbruster, švicarski aerovnat, je bil oficijelno proglašen zmagačev v mednarodnem balonskem poletu za James Gordon Bennett trofejo, ki se je pričel tukaj dne 18. septembra. Balon kapitana Armbrustera je prišel na zemljo na obali Irške, 766 kilometrov od tega mesta.

Drugi je bil Henry Spencer iz Anglije, ki je napravil 667 kilometrov in tretji Amerikanec Upson, ki je napravil 664 kilometrov.

MONARHIZEM JE POGOREL V NEMČIJI

Nemška vlada bo najbrže zaplenila vso lastnino prejšnjih nemških cesarjev, kraljev in knezov.

Berlin, Nemčija, 29. septembra. Stranka neodvisnih socialistov je vložila v nemškem državnem zboru predlog, koje namen je iztrebiti zadnji sled monarhistične Nemčije.

Glavne točke predloge določajo, naj država zapleni vse imetje prejšnjega nemškega kaiserja ter prejšnjih nemških vladarjev, družinsko in privatno imetje.

Nadalje je rečeno, v predlogu naj se brez penzije odpusti vse civilne in vojaške uradnike, ki so monarhističnih nazirani, ki trpe monarhistične demonstracije, ali ki nečejo prisesti republikli zvestobe.

Prepove naj se vojaštvu nošenje orožja razen kadar je v aktivni službi.

London, Anglija, 29. septembra. Prva posledica dogovora med zvezno vlado in Bavarsko je bil odstop monarhističnega policijskega predsednika. — Tako pravi nek brzojavka, ki jo je dobil Times.

Brzojavka dostavlja, da je odpuščen policijski predsednik pošteval monarhistično gibanje na Bavarskem še v veliko večji meri kot prejšnji ministrski predsednik von Kahr in da se je zavezal za ohranjen domače branbe.

Pariz, Francija, 29. septembra. Tukajšnji nemški poslanik dr. Meyer je dobil danes od Brianda poročilo, da so bile razveljavljene narodno-gospodarske sankcije, katere so napravili Nemčiji radi neizpolnjenosti mirovne pogodbe.

Francoski ministrski predsednik je obvestil dr. Meyerja, da se bo po uveljavljanju tega dekreta ustanovilo skupno nemško in zavezniško zastopstvo, ki bo nadzorovalo izvoz in uvoz v Nemčijo ter preprečilo sedanja ribanja v tem oziru.

TUDI STARA ŽENSKA SME PLESATI.

Port Arthur, Ontario, 29. sept. Šestdeset let stari David Irvin, ki ni hotel voditi svoje 45 let stare žene na plesne zabave in druge prireditve, je dobil od sodnika Mastena naročilo, da more plačevati svoji ženi po en dolar na leto ter razdeliti svoje imetje na tri dele, enega zase, drugega za ženo, tretjega pa za pet otrok.

AMERIŠKA PREHRANA RUSKIH OTROK

NAPOLIESTRADANI, TRESOČISE V RAZTRGANIH OBLEKAH SO GLEDALI RUSKI OTROCI NA BELI KRUH ROT NA ČUDO. PREHRANJEVANJE SE NADALJUJE. — POROČA L. LEVINNE.

Moskva, Rusija, 29. septembra. Ameriška pomožna administracija je posadila štiristo mohamedanskih, ruskih in tatarskih otrok v neki hiši v Kazanu za dolge mize ter stavila prednje obed kot ga niso imeli že dolgo, dolgo časa. Ali pa morda, da še nikdar v svojem življenju. Obed je bil zelo enostaven, kajti obstajal je iz kuhanega riža v mleku, oslajenega s sladkorjem, in nadalje iz žemlj iz bele moke. To je bilo vse, a za sestrane otroke je bil to praznik.

Neki dvanaestletni fant, katerega se je videlo na lieu dolgotrajno stradanje in ki je bil podoben skoraj opici, je grizel kos črne kruha, katerega je dobil pred rednim obedom, da si potolaži prvi glad. Pobrli so ga na cesti z beraško torbo na ramenu. V tej torbi je bilo par nezrelih jabolk. V primeri s črnim kruhom so bile bele žemlje, katere je razdelila ameriška pomožna administracija, simbol upanja.

Pri neki mizi so otroci vzeli riž iz skodelice ter ga zavili v papir. — Kaj hočete s tem? — je vprašal časnikiški poročevalec.

— Oni se boje, da ne bodo jutri ničesar več dobili, — je odvrnil neki strežaj. — Vajeni so bili hoditi okrog brez hrane po več dni.

Večina otrok je najprej vgriznila v kruh ter nato prisakala vsebino kruha. Vsi so se čudili belini in sladkosti kruha. Čeprav so bila živila namenjena za 327 otrok, je morala pomožna administracija posaditi za mize še nadaljnjih šestdeset otrok. Pobrli so jih po cestah Kazana ali jih pa privedli iz sosednjih vasi. Skokraj vsi so bili oblečeni v spodnje perilo, kajti vrhnja obleka, ki so jo imeli kdaj, je bila že vsa raztrgana. Nekateri tatarski otroci so imeli mrzlico. Bil so suhi ter se neprestano tresli, čeprav se bili zavili v dolge črne plašče.

V hiši, kjer so delili živila, je primanjkovalo posod in upravitelj je rekel, da je bil dom organiziran šele pred enim tednom in da ni bilo mogoče spraviti skupaj več posode. Otroci ne bodo ostali zavedno v Kazanu, kajti odvedli jih bodo v druga mesta in veliko tudi v Petrograd. — Ali bodo Amerikanci tudi tam delili hrano? — so strahoma vpraševali otroci.

Kakšno sliko Rusije nudijo ti otroci? Pri mizi sta sedela dva mladiča stara dvanajst in trinajst let, oba iz sosednje vasi.

— Moj oče je delal za sovjet, — je rekel starejši. — Vaščani so ga ubili, ko so prišle bele garde pred tremi leti.

Tedaj se je oglašil tudi mlajši: — Tudi mojega so ubili. — Pri sosednji mizi sta sedeli dve sestri, enajst in trinajst let, ki sta po dolgem potovanju prišli v Kazan.

Čul sem zvoke klavirja ter na-

Potni listi.

Pe najnovejši odredbi belgraj ske vlade dobé Jugoslovani potne liste same tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, krstni list in domovnica.

Navadne pismo ne zadostuje več. — Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj pše županstvu ene občine, v katero je pričetojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list. — Nikdo naj tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kako gori omenjene listine.

Frank Sakser State Bank, 32 Cortlandt St., New York, N. Y. (Advertisement)

DRŽAVA BO POVSPESILA ARBUCKLOV PROCES

Okrajni pravdnik bo povspešil pričetek procesa radi uboja ter izjavlja, da nasprotuje sodniku.

San Francisco, Ca., 29. sept. — Roscoe Arbuckle, je danes na prostih nogah proti jamščini petih tisoč dolarjev. Zaprt je bil dva tedna tekem uvodne preiskave glede umora Virginije Rappe ter bo tekom par dni stavljen pred sodišče radi uboja, če bo izvedel okrajni pravdnik Brady svoje načrte.

Proti Arbucklu sta sedaj dvignjeni dve obtožbi in sicer radi uboja na temelju izvida okrajne velike porote in obtožba rači prireditve v hotelu San Francis. Tekom te prireditve je dobila igralka smrtonosne poškodbe.

Okrajni pravdnik je izdal včeraj zvečer daljše ugotovilo, v katerem pravi med drugim:

— Sodnik Lazarus je zavzel stališče, da je bila smrt Virginije Rappe posledica povsem nedolžnega in malenkostnega dejanja in da jo je obtoženi mogoče malo udaril, vsled česar ni kriv drugega kot majhnega prestopka. Res pa je, da je storil obtoženi veliko več in da so bila njegova dejanja zločinska po svoji naravi.

Ker pa je dvignil proti obtoženi obtožbo uboja, je sodnik Lazarus priznal, da je bil obtoženi kriminalno odgovoren za smrt Virginije Rappe.

Če pa je bil kriminalno odgovoren za njeno smrt, bi ga bilo treba obtožiti umora, ne pa uboja. Brez vsakega pomena je, če jo je nameraval umoriti ali ne.

Kolikor pridejo vpoštev dokazi, ne dela postava nobene razlike med važnimi in malenkostnimi slučajji. Istotako ne razlikuje postava uglednih in navadnih obtožencev. (O, seveda ne, Op. ur.)

MANJŠI BOJI NA ANATOLSKI FRONTI.

Atene, Grška, 28. sept. — V oficijelnem obvestilu, ki je bilo izdano danes tukaj, se glasi, da se vrše manjši infanterijski in artilerijski spopadi ob Eskišeru frontah. Istotako se glasi nadalje, da prevladuje na drugih frontah mir.

POŽAR V STROJARNI.

Milwaukee, Wis., 29. sept. — Požar je uničil včeraj zvečer naprave American Hide and Leather Company. Napravljen je tudi velik škoda v strojni Arberta Trosteja. Skupno škodo cenijo na približno milijon dolarjev. Telcem gašenja so bili trije ognjegasci nevarno poškodovani.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:			
Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$1.65	1,000 kron	\$ 5.10
400 kron	\$2.20	5,000 kron	\$25.00
500 kron	\$2.75	10,000 kron	\$43.00
Italija in sosedeno ozemlje:			
Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.			
50 lir	\$ 2.60	500 lir	\$22.00
100 lir	\$ 4.70	1000 lir	\$44.00
300 lir	\$13.50		

Nemška Avstrija:

Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nem.-avstr. kron \$ 1.30 10,000 nem.-avstr. kron \$11.00
5,000 nem.-avtr. kron \$ 6.00 50,000 nem.-avstr. kron \$50.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsprej. Mi računamo po ceni istega dne kot nam poslani denar dosepe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo zanesljivo invarno ugodne pogoje, ki bodo veliko koristni za one, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 32 Cortlandt St., New York

(Advertisement)

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK SAKSER, President **LOUIS BENEDIK, Treasurer**
Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedeljo in praznikih.

Za celo leto v celoti za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
in Canada	za pol leta	\$3.50
Za pol leta	\$2.00 za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	za pol leta	\$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued Every Day Except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$6.00
Advertisements on Agreement

Dopisni brez podpisa in ohranjenosti ne prejeto. Denar naj bo blagovni poštanski po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov priložimo, da se zanje tudi prejeto bivališka namani, da hitreje najdemo naslovila.

GLAS NARODA
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2226

ARBUCKLE.

Sodišče v San Francisco je postavilo kinematografskega igralca Fattyja Arbuckla pod pettisoc dolarjev varščino ter ga izpustilo do nadaljne obravnave.

Pod istotako veliko varščino je precej newyorških salonarjev, pri katerih so izza prohibicije suhaški agentje izsledili zganje.

Za uboj ženske in za prodajo opojnih pijač je torej varščina precej enainista, in nihče si ne bo belil glave, če bo Arbuckle pri končni obravnavi oproščen.

Arbucklova zadeva je dvignila precej smrdljivega prahu po ameriškem časopisju. Debeluh si je slajšal življenje z lepimi dekleti.

S svojo ženo ni živel skupaj, ona pravi, da že ve, zakaj ne.

Pri neki priliki, ko je tekla pijača v potokih, ko je perversnost dospela do viška, se je zaprl v spalnico z igralko Virginijo Rappe.

Kaj se je godilo v spalnici, javnost ni izvedela, sluti pa lahko.

Priče vedo, kaj sta uganjala.

Da ni šlo samo za čisto navaden spolni akt, je razvidno iz tega, ker so se priče kljub svoji degeneriranosti sramovale, ampak so razne nečedne podrobnosti pisale na listke ter jih izročale sodniku.

V spalnici sta bila zaprta celo uro in šele po eni uri je začela igralka kričati, da bo umrla.

Umrli je res po preteku štirih dni v bolnišnici.

Smrt je povzročila počenje mehurja in vnetje trebušne mrene.

Domnevajo, da je poškodbe povzročil kos leda, ki je bil (da govorimo v ameriškem svetohlinskem jeziku) "položen na njeno telo".

Značilno je, da je sodišče izvedelo za celo zadevo šele po smrti nesrečne igralke. Igralka je sklenila molčati, njeni prijatelji tudi, Arbuckle pa še najbolj.

V slučaju, da bi punca okrevala, bi sodišče ne poseglo vmes, in javnost bi bila prikrajšana za en svinjarsko-pikanten kriminalen slučaj.

Stvar je pa prišla pred sodišče. Dokazalo se je, da je bil Arbuckle povzročitelj smrti. Dognati je bilo le še potreba, če je bil to umor ali uboj.

Postava namreč ta dva pojma prav dobro razlikuje.

Morilec je tisti, ki umor že v mislih zasnuje ter se poda na delo v namenu, da mori.

Ubijalec je pa tisti, ki umora ni vnaprej preračunal, ampak je moril v silobranu, ponesreči, slučajno.

Postava pa pozna še drugo razliko.

Med morilec spadajo zločinci južnih držav, zamoreci, newyorški Italijani in sploh ljudje, ki niso preveč zaljubljeni v hudobnim mamonom-denarjem.

V drugo vrsto, med ubijalec, se pa uvrste bogati zločinci, milijonarji, ki s svojimi avtomobili smrtno poškodujejo popotnike na cesti, perversne bogatkinje, ki streljajo kar tako za zabavo, in druga taka svojati, ki se prokleto dobro zaveda, da je denar vladar sveta.

Med ubijalec so torej tudi Arbuckla prišteli.

Za umor je določena smrtna kazen, za uboj pa kazen od enega do desetih letih.

V Alabami linča ljudska drhal zamorca, ki se, sledeč spolnemu nagonu, zareži beli ženski.

Ko so pa v San Francisco predvčerajšnjim spustili packo Arbuckla na prosto, so se drenjale krog njega dame iz "najboljših" krogov ter mu poljubovale tolste roke.

To je kulturna slika napredne dežele.

To je tisti smrad, katerega noben, še tako oster parfem, ne more zatreti.

Ustvarimo slovensko iredento!

Dan za dnevom čitamo o grozovitostih in zločinih ki jih zagrajuje Nemci in Italijani, a zadnji čas tudi Madžari nad našimi rodni mi brati, ki so ostali pod njihovim jarmom. Niti imetje niti življenje nima več zaščite. Iz narodnostnega sovražstva divjajo tolpe teh narodov, ki se baharijo s svojo kulturo, nad brezpravnimi Slovenci. In mogoča naša nova domovina, svobodna Jugoslavija naj ne stori ničesar v njih obrambo? Mar naj bo kak megal papirnat protest naše vlade ves odgovor? In mi naj veslačimo dalje in se ne zmenimo za trpljenje naših bratov preko mej? Ako se zdržimo in siličemo kak protesten shod ali celo kak obhod po mestu, menimo, da smo storili vse ter pademo zopet v letargijo. Ne, treba je trajnega, smotrenega dela.

Treba je organizirati častnikarska poročila v inozemskih listih in seznaniti vse naše "zaveznike" Francoze, Angličane, Amerikance o kruti usodi naših rojakov. Treba je velike propagande, kajti danes se vedno veljajo pesnikove besede: "Bridka žalost me prešine — ko se spomnim domovine — Vsemu svetu nepoznane — Od nikogar spoštovane". La ako nas svet pozna, se bo za nas zainteresiral in pretem se bo pač tudi usoda rojakov cmilila, še predno pride rešitev. — Da pride revansa, da si jih priboriti moramo, to zavest treba budi ti in koreniniti v naš narod.

Treba pa je tudi pri nas povzročiti in prenesti prirejanje manifestacije in protestne shode, vsa društva, vse korporacije naj protestujejo proti nasilstvom. Vsi ti protesti bodo tudi naši vladi najmo gočnejše sredstvo da bo svojim notam dala primerne moč in veljavo.

Umejejo, da danes ni še ugodna prilika, da si z orožjem pridobimo krivično nam odvzete dežele, pač pa imamo tudi danes v rokah marsikako orožje, da z njim strahujemo sovražnika ter ga prisilimo, da opusti svoja nasilstva.

In gotovo smo upravičeni da od vlade zahtevamo, da to orožje uporabi. Dobri patrioti smo in ostanemo, a da bi po bizantinsko klečevali ter molče prenašali brezbriznost ali napake, tega nikdo od nas zahtevati ne more.

Naša država je pokorna dekla antante. Izpolnila je vsa o njeno povelje brez odloga. Nemci in Poljaki so se uprli. Madžari se punta jo Italijani se ne drže dogovorov, le mi smo vedno poslušni. Mar nimamo zato pravice, da se tudi naše zahteve od antante uveljavijo, da se tudi naši rojaki od nje ščitijo? A tudi sam imamo dosti moči v to. Brezpogojno se naj prepove vsak izvoz dotlej, da zavladajo trajno popolen mir. Italija brez našega lesa, našega mesa itd., ne more obstati. Izvajajo se živila v Nemško Avstrijo, da ne pogine. Zaprimo obema ta vir. Pri nas narašča draginja, ker se vso izvažajo. baie, da bi se dvignila valuta, a ta pada kljub temu čim dalje bolj. Celo carina za izvoz se je odpravila pri mesu in živini in znižale za druge izvoze vse v korist tujcem in za škodo domačinom. Mar morajo res državljani trpeti, da si nekateri verižniki množijo svoje milijone, da se še bolj bogate izjemne banke in z njimi alirani visoki gospodje? Dvoje dosežemo s prepovedjo izvoza: Padanje cen pri nas in stisko pri sosedih, neprijateljih. In ta stiska jih privede do tega, da se iz treznejo. Ako bodo videli, da je odgovor za vsako krivico in nasilje prizadejo našemu rojaku, prepoved izvoza njim neobhodno potrebnih stvari in živil, tedaj bodo ustriali v lastnem interesu svoje tolovajske elemente. A tudi popolno odškodovanje za prizadete škode in muke moram ona ta način izposlovati. Dovolj je umorov in po žigov, dovolj trpinčenja naših rojakov. Od vlade ma naš narod pravico zahtevati, da se posluži najenegečnejših sredstev ter da se ne zadovolji s papirnatim protestom, ki je sovražnika le v posmeh.

(Istinič v "Slov. Narodu")

Iz Slovenije.**Vlom pri Šmarju.**

Dne 27. avgusta je bilo v vlomljeno pri posestniku Jerneju Zgonen na Malem vrhu. Tat je odnesel azno blago v vrednosti 6656 K.

Imenitno kupčijo

je napravil Anton Komertzi, vinotičar v Gradcu. Leta 1919. je skušal preko Špilja spraviti 3 vagone vina in v to svrhu pomagal komisariju pri politični oblasti Maribor 500 K nagrade. Komertzi je bil radi tega pred poroto obsojen na 5 mesecev ječe. V sled nienostne pritožbe se je ta kazen pred senatom spremenila in znižala na 2 meseca, katere pa tudi ni odšel, ker je bil medtem — pomislil. Komertzi pa je svoj čas leta 1919. vložil pri okrožnem sodišču kavejco 20,000 K. Zdaj, ko je bil rešen vseh teh nepravilnosti, pa je dobil kavejco vrnjeno v 200,000 K naše valute ter je na ta način še profitiral 180,000 K.

Konec krone v poštnem prometu.

Od 1. septembra se morajo svote na poštinih nakaznicah označiti v dinarjih in zarah. Nakaznice, ki bi bile izpolnjene s kronami in vinarji, se bodo vrnille strankam, ki bodo morale vsled tega kupiti nov blanket in ga izpolniti po novi valuti — z dinarji in parami.

"Liga za pobijanje tuberkuloze".

Docent dr. Ivan Matko v Mariboru snuje po vzoru sličnih institucij zapadnih sosedov in drugih kulturnih narodov začasno samsko za bivo Štajersko "Ligo za pobijanje tuberkuloze" (jetike). Ustanovi je na aktivno sodelovanje zastopnikov vseh slojev, da podprejo akcijo, ki bo gotovo postala temelj za veliko organizacijo, ki se že sedaj naj bi se razpredla čez vso Jugoslavijo. Obilo uspeha!

Detomori.

Hei kočarja Janeza Piherja iz Sv. Jakoba na Štajerskem je spoznal z nezakonskim očetom Enčičem zadavila svojega nezakonskega otroka in ga potem zakopala. Orožniki so prišli zločinu na sled po anonimni ovadbi.

Razne nezgode.

Janez Brodnik, posestnikov sin iz Kompolja, se je peljal na visoko naloženem vozu in padel potoma po nesreči na tla. Pri padcu mu se je poškodoval na glavi.

Ferdinand Oražen, pastir iz o pospeševanju domače delavnosti. Dolnje pri Trčicu, se je pri sekanju drv vseskal tako močno v levo nogo, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Maks Trtnik, sirota iz Hrenove ulice št. 17 v Ljubljani, je pomagal čupati žimo. Pri tem ga je zgrabil stroj za levo roko in mu jo je poškodoval.

Nogo si je zlomila gostilničarka Neuberger iz Lajtersperka. V mesa poginule živine.

Srednja vinarska, sadjarska in poljedelska šola v Mariboru.

Ravnateljstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru je došla vest s pristojnega mesta, da je v smislu svoječasne posveta, odnosno sklepa strokovnjakov Slovenije ustanovitev srednje vinarske, sadjarske in poljedelske šole v Mariboru poleg obstoječe vinarske in sadjarske šole v Mariboru centralna vlada odobrila ter odredila, da se ima srednja šola še letos otvoriti. Vse podrobnosti se niso znane. Vendar je gotovo, da se bo prvo šolsko leto moglo začeti nekoliko pozneje kot navadno, menda šele meseca oktobra ali novembra 1921. Splošni pogoji za sprejem so: starost najmanj 16 let, z dobrim uspehom dovršena nižja gimnazija ali realka ali meščanska šola; prednost imajo tisti, ki so razen tega obiskovali še kako drugo kmetijsko šolo ali so bili že v kmetijski praksi in so kmetijski sinovi. Učenci srednje šole so brez izjeme eksternisti (izven zavoda stanujoči, odnosno oskrbovani).

Minister Spaho o naši industriji.

Zagrebski "Jutranji list" prinaša razgovor z ministrom dr. M. Spahom. Med drugim je dejal dr. Spaho: "Z ljubljanskega sejma sem odnesel najlepše vtise. Vedel sem, da je tam industrija zelo napredna, ali vendar sem bil ugodno iznenaden, ko sem videl na razlopi je na aktivno sodelovanje zastopnikov vseh slojev, da podprejo akcijo, ki bo gotovo postala temelj za veliko organizacijo, ki se že sedaj naj bi se razpredla čez vso Jugoslavijo. Obilo uspeha!"

Detomori.

Hei kočarja Janeza Piherja iz Sv. Jakoba na Štajerskem je spoznal z nezakonskim očetom Enčičem zadavila svojega nezakonskega otroka in ga potem zakopala. Orožniki so prišli zločinu na sled po anonimni ovadbi.

Suspendiran je bil iz službe

veterinarski nadzornik v Mariboru, Hugon Hinterlechner, ki je v preiskavi zaradi prodaje šepa in

Peter Zgaga

Prijatelja sta se srečala in prvi je drugega opozoril:
— Ti, kaj se pa s tistimi petimi dolarji, katere sem ti bil posodil?
— Pridonuj teden ti jih bom vrnil.

— Hm, zadaj si si tudi rekel, da mi jih boš prihodnji teden vrnil.
— Veš, jaz sem tak človek, ki vedno enako govori.

Iz Washingtona poročajo, da je imenoval predsednik Harding Louisa Einsteina poslancem za Balkan.

Zakaj skrivajo? Zakaj ne pravi je za Turčijo?

Za diplomatska mesta pri mohamedancih imajo ameriški judje že star patent.

V New Yorku prodajajo bela in rjava jajca.

Edini razloček je v ceni.

Vse naj bo cenejše! Že zlatnaji bi moralo biti, toda sam Bog ve, kdaj bo.

Excerpt from the minutes of the Slovenian Convention in Cleveland, Ohio:

"Recorder Underwood announces that the daily 'Prosvjet' has been elected as the official organ. Also that brother Back-borer has been elected editor".

V Novem mestu izhaja sedaj list "Sedanajst". Sedanajst je vredna naslednica "Dolenjskih novic", ki so se svojčas proslavljale z jako značilnimi naslovi kot na primer:

Na Balkanu se neka kuhja
Kaj, se še ne ve.

Turek gleda preko meje
Grdinec, sram te bodi!

Zadnjič je bilo v New Yorku zborovanje Marijinih družb.

Marijanci je bilo soglasno sklenjeno, da "devica ne more uspešno braniti svojega devišstva, dokler dejanski ne pozna nevarnosti možkega spola".

V slovenski cerkvi na osmi cesti v New Yorku je cela mnežarja:

Na strehi so zajci, v drugem nadstropju so kozli, v prvem nadstropju so backi, v basementu pa žolne.

Pridigarji si na vse način prizadevajo, da bi napravili angelje iz nas.

Veliko boljše bi bilo, če bi napravili iz nas ljudi.

"Moderna" punca.

Krilo dolgo do kolen, izpod krila par polen hodi z dolgimi petami. Stas nikogar ne omami, ker je stisnjen kakor osa. Zgoraj glava, spodaj bosa je današnja vzor-lepota. Vrat je dolg ali pa ni ga, nos je kot tržaška biga, kita tujega pridelka, lica bela kot pepelka. Takile bi človek dvoril? Brate, brate, kaj si storil!

Henry Ford je res pravi čarovnik. Pred kratkim je prevzel nek železnico, ki je imela prej veliko izgubo.

Sedaj je povzela uslužbenec plače in znižal vozne pristojbine. In glej, železnica mu nese. Možak dela žnjo velike dobičke.

Stavim, da bi mu tudi pesnikovanje nosilo dobičke, če bi se ga lotil.

Višek današnje ženske mode je malo pod kolenom.

Na žimski kmetijski-gospodinjki šoli v Ropnju pri Vodich na Go-renjem

se prične novo šolsko leto s 17. oktobrom. Sola traja 6 mesecev, in sicer od 17. oktobra do 15. apr. V zaved se sprejme 12 gojenk z vsoto potrebno oskrbo. Oskrboval-nina znana 400 K na mesec v denarju, v živilih pa za celi tečaj 3 kg masla, 3 kg sladkorja in 30 kg pšenične moke. Gojenke morajo biti najmanj 16 let stare.

Jugoslavanska**Katal. Jednosta**

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS KALANT, Box 102, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FIELEL, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik nespisanih smrtin: JOHN MOVEBN, 524 E. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:
Dr. JCS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N.S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:
MAX KERŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIĆ, 2603 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.
FAANK SKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Parolni odbor:
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, Box 170, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravnični odbor:
VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELAR, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".
Vse stvari, tiskajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Projeje za sprejem novih članov in bolniška spravevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.
Jugoslavanska Kataliska Jednota se priporoča vsem Jugoslovancem za obilno pristop. Ekor želi postati član te organizacije, naj se zglašajo bližnjemu društvu J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi z 8 članov ali članic.

Iz Jugoslavije.

Vlada in občinske volitve. zaslišan od beogradske policije, nakar so ga izgnali preko meje v sovjetsko Rusijo.

Jugoslovansko posojilo v Ameriki?
Dne 8. septembra je posetil predsednika vlade Pašica ameriški milijarder Fillon, ki se je dalj časa zadržal pri njem. Govorilo se je baje o velikem posojilu za Jugoslavijo v Ameriki.

Duhovniške plače.
Iz Beograda se poroča: V ministrstvu ver se bo v najkrajšem času vsilila konferenca škofov o ureditvi plač katol. duhovnikov.

Na državno veleposestvo Belje, katerega upravitelj je, kakor znano, Anton Kristan, so vdrli Madžari. Prvotno poročilo, da so odgnali vso živino, je znatno pretirano. Madžari so vdrli le v oni del posestva, ki leži onkraj Donave in kjer je upravitelj že bil izvršil evakuacijo. Od 3000 krav so jih Madžari odpeljali le 250, ostale so bile prepeljane v Belje. Naši kmetje, ki so pribežali pred madžarskimi tolpmi čez novo mejo, bomo komunistične stranke v Ju-d po večini naseljeni na držav-goslaviji. Dne 8. septembra je bil nem veleposestvu v Belju.

Trocega tajnik aretiran v Jugoslaviji.
Somborska policija je pred kratkim aretirala Nikolaja Mitro-fana, osebnega tajnika Trocega, in ga privedla v Beograd v zasli-sanje. Prišel je v Jugoslavijo kot poslanec, da se informira o delu in moči komunistične stranke v Ju-d po večini naseljeni na držav-goslaviji. Dne 8. septembra je bil nem veleposestvu v Belju.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York

GENERALNO ZASTOPSTVO**JADRANSKE BANKE**

in vseh njenih podružnic.

JUGOSLAVIJA
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA
Trst, Opazija, Zadar.

NEMSKA AVSTRIJA
Dunaj.

IZVRŠUJEMO hitro in poeni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji, in Nemški Avstriji.

IZDAJAMO čke v kronah, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

PRODAJAMO parobrodne in železniške vozne liste pa, vse kraje in za vse črte.

IZSTAVLJAMO tudi čke, plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonskih ali angleških sterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

SPREJEMAMO DENARNE VLOGE ter plačamo začasno 4% obresti. Oddelek vlog smo ustanovili nanovo na željo mnogih rojakov sirom Amerike, ki se poslužujejo naše banke. Po sprejemu prvega denarja izdamo vložno knjižico in jo pošljemo vlagatelju. Za prepis nadaljnjih vlog ali za dvig denarja je potrebno, da se nam pošlje v registriranem pismu vedno tudi vložno knjižico.

KADAR STE NA POTU v stare domovino in se nahajate v New Yorku, se vam bo izplačalo, ako se zglaste glede vreditve Vaših denarnih zadev pri ravnateljstvu naše banke v prvem nadstropju brez ozira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga mogoče že kupili drugje.
Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa po New York Bank Draft.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za vse one, ki se je ali se bodo posluževali naše banke.

Slovenci, prijatelji in poznavalci naše banke so vljudno naprošeni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znance iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Goriske, Srbije, Bosne, Hercegovine in Črnogore.

Frank Sakser State Bank

Tudi Indija ima svoje Sinnfeince.

Poroča Amitaba Gose.

Angleška trditev, da se skriva boljše življenje za upornim gibanjem v Indiji, je popolnoma neresnična. Ustaško gibanje je bilo posledica povečanih življenjskih stroškov, katerih niso dosegli povsajane plače; zatiralnih metod angleške administracije ter predvsem brutalnosti bosov na plantažah.

Sedanje gibanje je slično zadnji generalni stavki med kuliji na čajnih plantažah v Čandpurju. Indijci imajo namreč največji respekt do žesk, kot jih uči to njih vera in ko je neki Anglež, po imenu Reed, ubil nekega delavca, ker je zavaroval čast svoje hčerke, ter bil obsojen radi umora le na par rupij kazni, so se Indijci uprli vsprito te krivice.

Da zopet uveljavijo red v dotičnem okraju so angleške oblasti poslale na tice mesta vojske iz rodu Gurka, najbolj krvoločno med severo-indijskimi plemeni. Vojsaki so dospeli sredi noči.

Na dano znamenje so pričeli s splošnim masakrom. Cela domača vas je bila uničena od požara, moške in ženske so vojsaki pomorili ali jih strašno pohabili z dolgimi meči in otroke so nabadali na bajonete.

Da završijo žalostno delo, so vojsaki obrnili strojne puške na nesrečne in preplašene domačine, bežeče iz domače vasi. Vsi so bili umorjeni.

Nacionalistični načelnik v Čandpurju je naslednjega dne brzojavil Johnu Andrews, načelniku Tagore mednarodne šole. Andrews je vpriporil nepristransko preiskavo ter sporočil angleški vladi natančen opis in oster protest proti takemu nastopu vojskovanja.

Ničesar pa se ni storilo in taki dogodki postajajo v Indiji vsakdanji.

Anglija skuša s krvavimi masakri zatreti revolucijo ki se bliža in ki bo obsegala celo Indijo. V primeri z bodočo revolucijo bo iz gledala ustaja iz leta 1856 kot poučilen pretep.

Dobroznana je angleška metoda, kako potiskati domačine ob tla. Kadar ne opravijo ničesar strojne puške in topovi, se angleška administracija poslužuje izstradanja. Zvezo med vami se prekine, pri delke požge, preišče vse hiše ter uniči spravljena živila.

Lačni ljudje se ne morejo dolgo časa upirati in preje ali pozneje jim Angleži podjarmijo, — a le na stroške strašnega sovraštva, ki raste od dneva do dneva in ki bo v nedolgi bodočnosti vsplamtel v požar revolucije, koje semena bodo Angleži sami zasejali.

Agenti angleške službe so neprestano vpriporjali poskuse, da razdele domačine v stranke, da poglobijo sovraštvo in rivalstvo med sektami, in verami in da na ta način preprečijo solidarnost akcije, katere se tako strašno boje.

Taki poskusi so bili vzrok državljsanske vojne, ki je izbruhnila v Kalkoti leta 1918 med mohamedanci in Bramani, kar je povzročilo smrt 800 domačinov. Ko pa se je vzrok nezadovoljstva zasedilo prav od angleške tajne službe, sta sklicala oba plemena konvencijo, ki ju je trdno združila.

Prvi indijski nacionalistični kongres se je sestal v Nagpurju v decembru leta 1920 ter zahteval za Indijo pravico samo-vlade. Takrat se je tudi oživilo organizacijo, imenovano Svaradž, ki je indijski ekvivalent za Sinn Fein in Mahatme Gandi, osvoboditelj, je bil izvoljen predsednikom Indijske republike.

Tako resno je postalo to gibanje, da je lord Reading praktično priznal republiko s tem, da se je posvetoval z njenim predsednikom v Simli. Dospeli pa so močni argumenti iz Downing Streeta v Londonu in iz Whitehall ter prisilili lorda Readinga, da je uvedel zbirne odredbe in končno je bil uveljavljen dekret, s katerim se je razpustilo Svaradž organizacijo ter zapretilo z ostrimi kaznimi vsakemu, ki bi izjavil, da je veren ter organizaciji.

Svaradž organizacija pa ni mrtva pač pa nasprotno raste glede svojega upliva in moči z vsakim dnem. Nadaljevala bo s svojim bojem, dokler ne bo Anglija prisiljena dati indijskim domačinom isto mero samostojnosti in avtonomije kot jo imajo Kanada, Avstralija, Južna Afrika in Nova Zelandija.

Jugoslavija — mučenica.

Nazadovoljnost je tisti nepripravljen, tisti bacil, ki se je takoj po prevratu pojavil pri nas in se je od rojstva naše države pa do danes naravnost na široko razpasel. Potrebno je, se vprašati, odkod to izvira in zakaj se ta kužna bolezen baš pri nas tako hitro širi?

Odgovor je kratak in enostaven. Izvor vse nezadovoljnosti sta hujšanje protidržavnih elementov in nered. Odkod pa nered? Sui se vsakdo trudi na vse pretege, kakor ve in zna, da napravi čisto začetni mir in red. Vprašanje reči je tista nesrečna točka, pri kateri načnemo najbolj perečo dnevno vprašanje, to je pomanjkanje sposobnih ljudi za vodilna mesta. Ali je to morda kaj sramotnega, če se to javno pribeje? Ne, nikakor ne! Kakor ni sramotno za dete, ker še ne zna ravne hoditi, tako tudi ni sramotno za moža, a to ne zna takoj spretno voditi vodilnega mesta, ki ga je prvič zasedel.

Naši uradniki niso imeli v ranjki Avstriji na žalost prilike, da bi zasedli vodilna mesta, temveč so prihajali samo na podrejena mesta. Bratje Srbi so pa zopet vodili tako majhno jadrnico, da tudi od njih ne moremo zahtevati, da bi znali krmariti z moderno veliko ladjo. Zategadelj je potrebno, da se voditelji šele vzgoje. Preden je pa onemu, ki zasede kakšno važno mesto, dana prilika, da se kot samouk priuči in živi v svoj novi posel, se sčrči s tega mesta bodisi vsled nesrečne politike, ali pa se bolj gotovo vsled zavisti in kruhoborstva svojih sotovarišev. Žalostno, toda resnično! Vzglede imamo dovolj, če pogledamo samo svojo kratko triletno zgodovino.

Prava usposobljenost za vodilna mesta bi se dala pridobiti le v kaki moderni, starejši evropski državi, kjer bi morali naši v to poklicni pomoči dobiti prakso, da bi mogli potem doma iniciativno nastopati s samozavestjo in ne kot negotovi samouki.

Če se zatrjuje v Jugoslaviji, da imamo tudi doma že dobro kvalificirane ljudi in da samo taki prihajajo v poštev, ni s tem še prav nič rečenega. Vzemimo za primer samo zdravnika. Zdravnik, ki ima lahko najboljšo kvalifikacijo in je izvršil vse študije z odliko, še vedno ni operater, če nima posebne prakse za operacije. Zato je dobi dobrih zdravnikov, ki se boje vzeti nož v roke, kajti nihče ne mara biti poizkusni zajec, na katerem bi se zdravniki šele učili. Za take poizkuse so primerni le mrtvci. Naša država pa je in mora biti tisto nesrečno živo telo, na katerem se vrše vsi mogoči eksperimenti in le za sluzga po naravi silnega organizma je, da zamore prenesti toliko ponesrečenih operacij in da kljub temu še ni podlegla.

Tudi pri vojskovanju se ne doseže vse z divjo, nepremišljeno strogo. Z nesmiselnim kaznovanjem se disciplina ne utrjuje, temveč samo ruši. Krivična kazen globoko vpliva tudi na moralno čvrsto dušo in izguba zaupanja v pravičnost predpostavljencev pomenja opasno padanje naravne vrednosti take vojske.

Največje zlo v državi pa povzroča ljubosumnost posameznih državnih oblastev med seboj. Hud boj za kompetenco se bije vedno med oblastmi samimi. Prav pogosto se naravnost dlaka cepi. Na rovaš se je pred sprejetjem ustave silno veliko grešilo in se bo tudi sedaj v prehodni dobi. Nagajivost in maščevalnost sta seveda v takih primerih vedno v ospredju. Zato sta ustalitev razmer in pravna varnost vseh državljanov glavna momenta za končno ureditev države. ("Kmetijski list").

CARUSOVA SMRTNA MASKA.

Slika nam kaže slavnega italijanskega kiparja Filipa Cifarrella, ki v svojem ateljeju v Napolju izde luje masko pokojnega tenorista Enrica Carusa.

Govornik.

Ruski pisatelj Anton P. Čehov.

Nekega lepega jutra so pokopavali koleškega tajnika Cirila Ivanoviča Vavilonovca, ki je umrl vsled dveh bolezni, toli razširjenih v naši očetnjavi: od zlobne žene in alkoholizma. Ko se je mrtvaški spreved premikal od cerkve na pokopališče, vsedel se je rajnikov tovariš Poplavski na voz in oddrdal k svojem tovarišu Gregorju Petroviču Zapojkinu. Še mlademu in že dokaj popularnemu človeku. Zapojkin, kakor je mnogim znano, je sloveč kot govornik na ženitninah, jubilejih slavnostih in pogrebih. On more govoriti, kadar kdo hoče: v zaspasnosti, teš, v smrti pijanosti, jezi. Njegova govorica teče gladko, ravno, kakor voda iz vodne cevi, in obilno. Govori on vsikdar lepo in nadelgo, tako daje včasih treba, zlasti na trgovskih svatbah, poslati po policijo.

"Prišel sem po tebe, bratec!" je prišel Poplavski. "Brž se obleci, da se odpeljeva. Umrl je eden naših, ravnokar ga na oni svet spremljamo, zatorej je umestno, izpregovoriti za slovo nekaj malcega... Na tebi je vsa nada. Da je umrl kateri izmed nižjih, ne marali bi te vznemirjati, a ker pa je tajnik — uradniški stolp takorekoč. Lepo bi ne bilo takega goveda brez nagrobnega govora zagrebati."

"A, tajnik!" je zaveval Zapojkin. "Tisti pijanec?"

"Da, pijanec. Pil boš in jedel... tudi volnika dobiš plačanega. Pojdiva, duša! Izpregovori tam na grobu, kakor veš in znaš, nekakšno plačilo boš že prejel!"

Zapojkin je bil precej pripravljen. Skodral si je lase in melanholičnega obraza je odšel s Poplavskim naulico.

"Poznam vašega tajnika", je dejal, vsedši se na voz. "Bil je lump in lopov, da malo takih, Bog mu daj dobro!"

"Lepo ni, Gregor, o pokojnikih slabo govoriti."

"Imaš prav, aut mortuus nihil bene, no vendar ni bil nič prida."

Prijatelj sta dognala pogrebne nite ter se jim pridružila. Pokojnik se nosil počasi, tako da predno so dospeli na mirodvor, sta imela Poplavski in Zapojkin trikrat priliko pogledati v krmo ter izpitati par kozarec za mir rajnikove duše.

Na pokopališču so bile opravljene mrtvaške molitve. Tačca, žena in vsakinja so, zveste običaju, mnogo plakale. Ko so krsto spustili v jamo, je žena celo krknila: "Pustite tudi mene k njemu!" — ali v jamo za možem ni šla, spominši se najbrže pokojnine. Ko je vse potihnilo, stopil je Zapojkin naprej, ozrl se po vseh ter prišel: "Ali naj verjamemo očem in sluhu? Ni li strašen sen ta raket, ti objokani obrazi? Jaj, to ni sen, tudi pogled naš ne vara! Ta, ka-

tereza smo še nedavno videli tako bodrega, mladostno čilega, kateri je pred kratkim na naših očeh, kot neumorna čebela, nosil svoj med v splošni ulnjak državnega blagostanja, kateri... prav tisti se je sedaj spremenil v prah in pepel. Neizprosna smrt je položila nanj svojo, košeno roko oni čas, ko je bil on, vzle svojemu zgrbanemu telesu, poln delavnih sil ter lepih nad. V dno duše je bil vdan svojem poklicu, ni štedil moči, ni spal ponoči, bil je nesebičen, nepodkupljiv... Kako je preziral onih, ki so ga skušali podkupiti v škodo splošnim interesom, ki so ga skušali z raznimi obljubami pripraviti v to, da bi bil postal nezvest svojemu poklicu! Da, sami smo videli, kako je Prokofij Osiptič delil svojo neveliko plačo med svoje revnejše tovariše, a sami ste ravnokar čuli jok in stok vdov ter sirot, katerim je rajnik delil svojo pomoč. Vdan svojem poklicu in dobri delom, on ni poznal sladkosti življenja, in odklepi si je bil cel sladkak zakonski jarem; znano vam je, da je do konca svojega življenja ostal samec! A kdo ga nam nadomesti kot tovariša? Še sedaj vidim obrito, milo lice, obrnjeno k nam z dobrim smehljajem, še sedaj slišim njegov mehki prijateljski glas. Mir prahu tvojemu, Prokofij Osiptič! Spavaj, zvesti in modri hlapec!"

Zapojkin je nadaljeval, a poslušaleci so jeli sepetati. Govor je ugajal vsem, izšel je nekoliko solz, no marsikaj je bilo v njem čudnega. Nedoumno je bilo prvič to, čemu je govornik nazival pokojnika Prokofija Osiptiča, dočim se je isti imenoval Ciril Ivanovič. Drugič je bilo vsem znano, da se je rajnik vse življenje bojeval s svojo zakonsko polovico, potem takem se ni mogel imenovati samec. Tretjč, nosil je gosto, rdečo brado in se ni nikdar bril, zatorej je nedoumno, čemu je govornik omenil o njegovem chritem obrazu. Poslušaleci so nedoumevali, se spogledovali ter pomigavali z ramami.

"Prokofij Osiptič!" je nadaljeval govornik, pobožno gledajoč v jamo. "Tvoje lice ni bilo lepo, je bilo celo grdo; bil si čmeren ter surov, no vsi smo vedeli, da bje v tem odurnem telesu pošteno, prijateljsko srce!"

Kmalu so poslušaleci jeli opaziti nekaj čudnega in v govorniku samem. Oziral se je v eno točko, nemirno se zganil ter pričel samoskonizgati z ramami. Mahoma je umolknil, začudeno odprl usta ter se obrnil k Poplavskemu:

"Poslušaj, on je živ!" je rekel ves preplašen.

"Kdo je živ?"

"Prokofij Osiptič! Ondi-le pri spomeniku stoji!"

"Saj ni on umrl! Umrl je Ciril Ivanovič."

"Pa si sam pravil, da je vas tajnik umrl!"

"Ciril Ivanovič je bil tajnik. Ti čudak, si se vrezal! Res je, da je bil Osiptič preje naš tajnik, a njega so pred dvema letoma imenovali sodnikom."

"Naj vas vrag zastopi!"

"Čemu si umolknil? Govori dalje!"

Zapojkin se je obrnil k jami in s precejšnjo zgovornostjo nadaljeval prečinjeno govoranco. Zraven spomenika je intinito stal Prokofij Osiptič, star uradnik z obritim obrazom. Zel je v govornika ter se srdito namrdnil.

"Kako pošteno si se blamiral!" — mejali so se uradniki, ko so se vračali z Zapojkino in pogreba. "Živega človeka si pokopal!"

"To pač ni lepo, mladi človek!" je grednjaj Osiptič. "Vaš govor je morebiti prikladen za pokojnina, a glede živega je porogljiv! Pomislite, kaj ste govorili! Nesebičen, nepodkupljiv! Veste, živ človek se s takim govorčenjem kratkoma smeši. In kdo je vas prosil popisovati moj obraz? Nelep, grdo, to naj bi bilo, a čemu moje obličje pred občinstvom omenjati? To je razžaljivo!"

Današnja Poljska.

Po odstopu bivšega poljskega ministra zunanjih zadev kneza Sapiehe in imenovanju novega ministra Skirmunta so nastopile velike izpremembe v današnji poljski politiki.

Poljska zunanja politika pod prejšnjim svojim vodstvom je bila skrajno egoistična in agresivna, kar se je videlo po rusko-poljskem vprašanju in v času vstanka v Gornji Sleziji. Novi poljski zunanji minister Skirmunt se pa prizadeva, da popravi napake svojih predhodnikov in da poljski politiki gno smer, ki bi mogla zadovoljiti njene sosedne in zavezniške vlade.

Evropa je s precejšnjim strahom in nezaupanjem opazovala politiko Poljske, ki je živea v tednih travicah s svojimi sosedji. Ta strah je bil popolnoma upravičen, ker brez energične intervencije zavezniških vlad bi mogla poljska politika izzvati v severovzhodni Evropi konflikte z nedoglednimi posledicami.

Pоследice te politike so še vedno tako močne, da ne dovoljujejo, da bi poljska republika dobila svoje stalne in definitivne meje, v katerih bi mogla izvršiti svojo notranjo konsolidacijo. Politični voditelji v Varšavi priznavajo javno in jasno, da bi bila kakršnakoli meja boljša, nego nikakršna meja. Oni ne razpravljajo več o vprašanju, kako bo razdeljena Gornja Slezija, pač pa si želijo, da pride kar najprej do rešitve tega vprašanja.

Poljska diplomacija je v načelu že zapustila svoje stališče glede revizije razmejitve s češko-lovaško republiko. Pravim poljskim politikom je samo do tega, da se vzpostavi kar najbolj prijateljski, ki odnosa s češkoslovaško republiko in da se sklene z njo kar najboljše in najdaljši dogovor.

Isto velja tudi glede odnosa s Nemčijo. Poljski politiki izjavljajo, da je z versalske mirovne pogodbo dobila poljska republika na eni strani preveč, na drugi pa premalo. Žele si samo odkriti, da bi se našel posredovalec, ki bo pomagal omiliti poljsko-nemško nasprotstvo.

Pa tudi v ostalih razmejitvenih vprašanjih ima Poljska jako težko stališče. Nobena evropska država nima toliko neresenih razmejitvenih problemov, kakor ravno poljska republika z Litvo, Rusijo, Ukraino, Nemčijo in Češkoslovaško. Nemčija bojkotira Poljsko v vseh gospodarskih panogah, a posledice tega nemškega bojkota so tako občutljive za poljski narod, da jih more komaj prenašati.

Splošno nezadovoljstvo vlada v vseh poljskih političnih krogih proti bivšemu ministru zunanjih zadev knezu Sapiehi, ki je dovedel poljsko politiko v tako kritično zagato. Časopisje brez razlike strank ga napada in imenuje nesposobnega in nesolidnega diplomatskega in političnega pustolovca, ki je aranžiral in podpiral Korfantiyevu pobuno, ki je škodovala Poljski več, nego vse dosedanje gospodarske in politične krize.

Politika novega zunanjskega ministra Skirmunta, ki je prekinil z

IT'S TOASTED

Ruski muzeji nepoškodovani pod sovjeti.

Poroča Andre Jučen.

Poročila, da so sovjetski uradniki uničili sijajne muzeje v Moskvi in Petrogradu in da so prodali ter izvedli v inozemstvo njih dragoceno vsebino, so se izkazala kot povsem napačna na temelju zadnjega obiska v Rusiji.

Stari muzeji v Moskvi so ostali natančno taki kot so bili pod carji. Edina razlika, katero mere človek opaziti, je ta, da so veliko bolj obiskani in študirani kot pa preje, pod carskim režimom.

V Trejakovi galeriji, kjer je najti najbolj važne moderne ruske slike, je ljudska množica v nedeljah tako velika, da je težko premikati se iz ene sobe ali dvorane v drugo.

Obiskovalci dobe katalog, če deponirajo sto rubljev in ta denar dobe nazaj, ko vrnejo katalog, ko zapuste galerijo.

Oružnaja Palača ni sedaj odprta za javnost, vendar pa je posameznemu lahko dobiti dovoljenje, da sme skozi dvorane v spremstvu vodnika. Kronska dvorana, kjer je najti veličanske dragocenosti, je sedaj prepovedana za vse obiskovalce. Vsled prijaznosti konservatorja pa sem smel stopiti tudi v to dvorano ter našel krone, prestole, dragulje in druge stvari natančno tako kot pred vojno.

Slavne zbirke kot one Morosova in Šenkina so bile nacionalizirane. Najbolj ponižni Rusi spoznavajo sedaj lahko francosko umenost in dela francoskih slikarjev, ki se nahajajo sedaj v Moskvi. Zbirke, ki so bile preje zaprte za vse razen za prijatelje kolektorja ali nabiralec, so sedaj odprte celemu svetu.

Te zbirke pa niso niti malo izpremenjene in konservatorji s me naprosili, naj preskrbimo nadaljna dela, da izpopolnijo te zbirke.

Konečno pa je bil v Moskvi ravnokar završen nov muzej, ki je izredno zanimiv. Nahaja se pod nadzorstvom Igor Grabarja, slavnega slikarja in umetniškega zgodovinarja.

Ena izmed stvari, ki so me najbolj presenetile v Moskvi je obstajala v velikem številu zbiravcev, ki so obiskovali muzeje.

Ravno isto velja tudi glede Petrograda.

Muzej ruskih slikarjev Aleksandra III. ni bil prav nič izpremenjen. Zbirka Stroganova je intaktna ter bo najbrž prevedena v Ermitaž, najbolj popolni muzeji v Rusiji ter eden najbolj popolnih muzejev na svetu.

Ermitaž vodi sedaj svet 17 konservatorjev, vključno M. Sičova, ravnatelj muzeja Aleksandra III., M. Oldenburga in M. Bartholda, ki sta člana Akademije znanosti ter profesorja jubileja.

Z izjemo par izprememb v porzdelbi španskih slik, se ni ničesar izpremenilo ali premestilo.

vsemi tradicijami dosedanje poljske politike in kot polazno točko svoje zunanje politike postavil na čelo sporazum z Nemčijo in Češkoslovaško, stremi v popolnoma nov pravek, ki utegne Poljski mnogo več koristiti, kakor dosedanj in perjalistični kurz.

Nemci in Jugoslavija.

Pod tem naslovom prinaša črna zadnjih števil — "Frankfurter Zeitung" članek, v katerem poroča med drugim tudi o krivicah, ki se baje godijo Nemcem pri nas.

Najprej govori članek o gospodarskih odnosih med Nemci in Jugoslavijo ter omenja, da Jugoslavija že čuti potrebo gospodarskega zblivanja s obema državama. Nato pravi:

— Med tem ko išče Jugoslavija take ozkih gospodarskih stikov z Nemčijo, pa nimajo Nemci v Jugoslaviji svojih najvažnejših pravic. Mnoge pravice so se jim sicer se prihranile, toda zopet odvzete. Vsled nepriznanja volne pravice za narodno skupščino je bilo skoro milijon Nemcev težko oškodovanih. Agrarna reforma se zlorablja za hudo zatiranje Nemcev. Krivica krivica je, da se jemlje predvsem Nemcem (Svabom) posestva, katere se daje potem samo Srbom. Švabske obitelji z mnogimi otroci pridejo tako ob dele posestva ali celo ob cela posestva, dočim se bozati Srbom ne odvzame nič. — Odvzeta posestva se porazdelijo med bosanske, dalnastinske in makedonske Srbe, ki se niso nikdar v življenju pečali s poljedelstvom in ki ne poznajo od Nemcev uvedenega intenzivnega poljedelstva. Ti ljudje obdelujejo zemljo vsled tega naravnost pod psom ali pa jo dajo za visoko najemnino v našem razlaščenim nemškim posestnikom ter se potem udajajo sladkemu brezdelju. Pod pretvezo sekvestracije premoženja sovražnih državljanov se odvzema pravoženje lojalnim staroseljenim Nemcem.

K temu pridejo številna nasilstva nad nemškimi sodržavljeni, telesna mučenja, poškodovanje njihovih premoženj (pustošenja vinogradov, sistematična razbijanja oken, odstranjevanje nemških napisov, raba srbskega uradnega jezika v nemških krajih, razpuščanje nemških društev zlasti v področju ljubljanske deželne vlade, sovražno pisanje srbskega in slovenskega časopisja proti Nemcem, upropačenje urejenega nemškega življenja vsled naravnost neverjetne korupcije uradništva in uprave Nemci predsej trpijo tudi vsled žalostnih evropskih in železniških razmer. Predvsem Švabe zadene prepoved izvoza živil, ker ne morejo razpečati svojih pridelkov.

List se nadalje pritožuje o zatiranju nemškega šolstva, češ, da se mora v nemških ljudskih šolah z drugim letom učiti tudi srbski jezik. Listu ni prav, da se običajne šole podzavajo. Potem trdi list, da se smejo otroci nemških starišev, ki znajo le nekoliko srbski, vpisati samo v srbske šole. — H koncu omenja list, da so nasilja nad avstrijskimi kakor nad domačimi (jugoslovanskimi) — Nemci še našla odmev v avstrijskem parlamentu, kjer zahtevajo represalije in ključno Zvezo narodov na pomoč.

Kdor ne pozna naših razmer in prečita ta članek, si pač misli, da v Jugoslaviji nimamo za kaj drugega časa, kakor za pobijanje oken v nemških hišah itd. In vendar je vse to izmišljeno ali zavito, izvršeno posamezne sluhače protinemških demonstracij, ki pa so bile samo v Mariboru lani nekoliko hušje, kjer se je pobile nekaj šip, a so bili vsi izseljeni povzročitelji kaznovani. Jugoslavija ni Avstrija, kjer na Koroskem mučijo, zavratno napadajo in morijo popolnoma mirne Slovence. Navzle temu, da so nekateri naši Nemci skrajno predrzni in da vsak trenutek izzivajo, se jim vendar nič ne zgodi. Niti o preobratu, ko je bilo sovraštvo proti Nemcem radi vseh neštetihih krivic proti Jugoslovanom še sveže, ni belečiti kakga pomembnega ekscesa.

Šol imajo Nemci pri nas dovolj. Ako pa se od njih, ki žive raztreseni po državi, zahteva znanje domačega jezika, je pač to razumljivo. Saj vendar ne morejo živeti pri nas brez znanja katerekakoli slovanskega narečja.

Če pomisli človek, da ima sedaj Petrograd le 700.000 prebivalcev v primeri s prejšnjima dvema milijonoma, napravi na človeka še tem večji utis dejstvo, da obišče Ermitaž vsaki mesec 13.000 ljudi, kar kaže, da se je ljubezen do umetnosti med narodom zelo povečala, brez ozira na ostalo, kar je komunistična revolucija storila ali pustila nestorjeno.

Dubrovnik.

Dr. I. Lah.

Kakšen je bil stari Dubrovnik? Razi piše leta 1595: Dubrovnik je danes edino svobodno mesto v Dalmaciji; razprostira se pod visokim brdom Brgatom ob obali Jadranskega morja kakor orel, k stoji z nogama na zemlji in dviga čbe krili navzgor. Obdan je z obzidje iz tesanega kamena in je jako utrjen. Samo mesto šteje okoli 30.000 prebivalcev. Hiše so skoraj vse iz tesanega kamena in zelo svetle; vse ulice so s kamenom tlakovane.

V mestu samem je precej malo vrtov, ker je vse zidano, toda zura mesta in pri morju je mnogo prekrasnih vrtov in dvorcev (palat) s studenci in naravnimi nasadi, v čemur Dubrovnik takorekoč tekmuje z Genovo in Neapljem. Knežji dvor je prekrasen in veličasten. Cerkev in cerkvice je v mestu 47, od teh je pet ali šest večjih; v mestu sta dva moška samostana lepo zgrajena, z lepimi vrtovi in osem ženskih samostanov. Izven mesta v dubrovniški oblasti pa je levo moških samostanov in štiri opazije.

Zrak je v Dubrovniku zelo zdrav in ima obilo izvrsne vode; zato je mnogo starih ljudi, nekateri tudi nad sto let starih.

Slovanski narod je krepak, večinoma v dobrega značaja. Zemlja je vinorodna. Dubrovniška malvazija se pošilja v Italijo in v Rim za gospodske darove. Tu je mnogo vsekovrstnega plemenitega sadja, kakor v Italiji; samo oljka je redka in žito, ker so tla večinoma kamnita; toda olje in žito dovajajo mnogobrojne dubrovniške ladje od drugod. Rib je seveda ogromno. Izvrstnega mesa in sira itd. donajajo v mesto v izobilju kmetje iz okolice.

Pod dubrovniško oblast spada: na zahodu: Gruž, reška dolina, Captat, Konavli in Ston; med otoki pa: Lokrum, Daks, Kolčepe, Sv. Andrej, Lopud, Sipan, Markan, Mljet in Lastovo.

Gruž je po suhem četrt milje ločen od mesta, pretepa in dražestna morska obala, vsa je polna vrtov in dvorcev; s precej prostornim in zavarovanim pristaniščem. Vodovod, ki je speljan iz Šumeta v Dubrovnik in teče nad Gružem, daje tudi njemu polno izvrsne vode.

Gruž je pom. studencev, ribnikov, vrtov, senčnih in naravnih nasadov, lepim dvorcem in razne druge lepote; tu sem prihaja mnogo dubrovniške gospode na letovisce, in če jim je treba po opravku iti v mesto, dosepejo tje hitro na konjih ali v svojih čolnicah. Poleg župne cerkve je v Gružu lep samostan s krasnim vrtom in staro palmo. Največ dubrovniških brodov se zgradi v Gružu, poleg tega se grade tudi v Kaptatu in na Lopudu.

Župa je tri četrti milje na vzhodu od mesta, krasna dolina, polna vinogradov in lepih dubrovniških stavb; namakajo jo razni potoki.

Nekako dva milje na zapadu od mesta izvira izpod visokih gričev obilo hladnih pitnih studencev, ki takoj sestavljajo široko, ladjevsko reko. Ona in njena dolina de morja med dvema brdoma je dolga miljo in široka petino milje. Na njeni obali so mnogi dvorci in vrtovi. To je reška dolina, pravo prirodno čudo. Blizu njih izvirov je nekaj mlinov in nekaj niže pod njimi lep samostan.

Čudovito lepo je — pravi Razi — sprehajati se zgoraj sredi zelenega drevja in gledati pod seboj reško dolino in evetoče dvorce in vrtove na obeh straneh, reke in razne čolne, ki v njih veslajo po vodi navzgor, ali navedol ljudje ali same ženske, oblečene v rdeče, ravnane pisane obleke.

Šumet je dolina med vrhom Brgatom, ki se dviga nad mestom, in drugimi griči višje na sever; vteče se od izvira Reke do gričkov ki dele reško dolino od župske enotilje na dolgo in pol milje široko. V šumetski dolini je čist, zdrav zrak, ker je po legi, takorekoč, Dubrovnik nad glavo; ima obilo vinogradov in vsakovrstnega sadja. Mnogi dubrovniški plemiči imajo v nji svoje letne dvorce. Iz šumetske doline je speljan preko Gruža krasen vodovod v Dubrovnik, ki ima iz njega vedno dovolj dobre pitne vode. Ta vodovod je bil zgrajen leta 1137 in je stal 12.000 dukatov, tako da stane vsak korak vodovoda en dukat.

Mesto Captat ali stari Dubrovnik, nekdanji Epidaurus, je oddaljen od novega Dubrovnika preko tri milje po morju proti vzhodu.

Ima lepo lego, pristanišče bolj obširno nego je dubrovniško, lepo župno cerkev in samostan. Ker je blizu Captata rodovitni gričasti kraj Konavli, ugaja položaj tega starega Dubrovnika mnogim bolj nego lega novega Dubrovnika. Ob morski obali od Captata proti Dubrovniku se vidijo mnogi lepi dvorci in vrtovi domačih plemičev.

Kraj Konavli se razprostira od Captata do Boke Kotorske v daljavi deset milj, med dvema vrstama gričev. Konavli imajo mnogo velikih vasi, so zelo rodovitni in pošiljajo v Dubrovnik bogate pričetke svojega polja; po vrtovih konavelskih oregov je mnogo letnih dvorcev dubrovniških plemičev.

Tako je segala dubrovniška oblast po kopnem od Dubrovnika v smeri proti Novemu gradu bokeškemu okoli 16. v smeri severozapadno pa okoli 30 milj. Ploščina.

Izmed otokov, ki so pod oblastjo Dubrovnika, je mestu najbližji Lokrum osmimo milje od dubrovniške luke oddaljen. Krasi za vse leto divna južna zelenjava, ima krasen samostan z lepimi parki in krasnimi vinogradi. Nekako pet milje od Gruža s dviga kakor bak grič otoček Daks; ima obilo oljke in lep samostan; po višini sredi otoka se dvigajo male kape, hce križevca pota k njim o postu.

Dubrovničani mnogo obiskujejo. Ob nekaterih praznikih prihaja veliko Dubrovničanov na ta prijazni kraj, da je vse morje od Gruža do Daks polno ladij. — Malo dalje je otok Kolčepe, kjer raste prvovrstno vino; poleg njega je pusti otoček Sv. Andreja, na katerem je samo en samostan. — Otok Lopud, od mesta okoli šest milj oddaljen, je zelo obljuben, posebno na zapadni strani, ki se v obliki polmesteca razvija ob morju; ima ugodno luko, mnogo vrtov in dvorcev in dva samostana. Na njem je izvrstna voda, zdrav zrak in obilo dobrega vina. Na Lopudu je do trideset cerkev in cerkvic. — Tudi otok Sipan, eno miljo od Lopuda oddaljen, (od Dubrovnika 8 milj) ima mnogo vinogradov. — Otok Mljet, ki je od Dubrovnika 15 milj oddaljen, ima v obsegu 16 milj; na njem je šest mest in en samostan; glavno mesto je Babinopolje, potem Blato, Prožura, Obuklje, Korito in Maranovići; sredi otoka je visoka gora Savra, na vrhu je neprestana straža, ki pazi, da ne pridejo od kod neopaženi brodovi. — Lastovo je iz vseh otokov najbolj oddaljeno od Dubrovnika, okoli 20 milj. Ima več pristanišč; je zelo plodno in zdravo, ljudje so krepki, love velike ribe in koralje, ki jih je mnogo okoli Lastova.

To je Dubrovnik v dobi svoje največje moči in slave. V tej dobi je raste v njem mladi Gundulić; in v tej dobi dosega tudi njegova literatura svoj višek.

Leta 1667 pa je prišla katastrofa — strašen potres je uničil na veliko sredo 6. aprila od devetih zjutraj cvetoče mesto. Ljudstvo je bilo v cerkvah; zidove se je zažalo, cerkve so se sesule, dvorci je podsul pod seboj zborujoče senatorje, obzidje je pokalo, gora Srg se je zganila, valovi so se vzeli iz morja — v nekaj trenutkih je bilo vse razvalina; ogromno bogastvo in nešteto dragocenosti je ležalo pod razvalinami. Pravijo, da se je rešilo le petsto ljudi.

Potres se je naslednje dni ponavljal. Nastal je požar; namesto rešiteljev, so prišli tatovi; tudi beneški lev je prišel, da je zadovoljstvo videl na tleh svojega davnega tekuca. Le počasi se je v poznejših letih začel dvigati Dubrovnik iz svojih razvalin; pri tem je trpel tudi njegov narodni značaj.

Ko je Napoleon leta 1797 napravil konec ponosni beneški republiki, je deset let pozneje porabil tudi Dubrovnik za svoj boj proti Rusiji. Dubrovnik je mnogo trpel v tem smrtnem boju. Ko je bila operacija izvršena, je bil po isti usodi združen z Ljubljano. Prvič v zgodovini. A to je bila nova zgodovina, ki je kazala nova pota: Ljubljana je bila glavno mesto ilirije, a Dubrovnik je bil glavno primorsko mesto in priljubljeno bivališče Marmontova. Takrat se je prvič potegnila črta od Alp do Lovčena in to je imelo biti potčlaga nadaljnega razvoja.

Danes pa se razkriva preteklost pred nami in nova pota našega skupnega sveta; za nami leži naša Balkanu jugoslovanska svobodna

DVE PRAVI IRKI.

Pred kratkim sta se vrnili v Zdru žene države A. S. King in M. Roberts. Prva je stara trinajst, druga pa štirinajst let. Na Irskem sta se mudili dve leti, kjer sta študirali irski (keltski) jezik. Doma sta iz Clevelanda. Svoj materni jezik, irščino, govorita sedaj ravno tako gladko kot angleščino.

Razne vesti.

Pomoč Čehoslovaške Rusiji.

Stalni odbor ministrstva za čehoslovaško pomoč Rusiji je izdal na čehoslovaški narod proglas, v katerem ga poziva, da s prostovoljnimi prispevki v denarju in stvari prihrani na pomoč ruskemu narodu, ki je vsled slabe žetve padel v največje pomanjkanje. Če ta akcija se vodi pod protektoratom predsednika Masaryka.

Organiziranje legij proti čiško-slovaški republiki.

Kakor poroča čiško časopisje, se organizirajo v Gabeiji in v Podkarpatski Rusiji madžarsko-poljske legije proti čehoslovaški republiki.

400.000 oseb zapustilo leta 1920. Italijo.

Generalni komisariat za izseljevanje v Rimu poroča, da se je leta 1920 okrog 400.000 oseb izselilo iz Italije. Večina njih se je izselila v Kanado, Argentino in Brazilijo. V Italiji se pač težko zivi!

Nemški načrti v škodo Italije.

"Idea Nazionale" je priobčila besedilo poročila nekakega nemškega trgovskega atašea pri nemškem poslanstvu v Rimu, katero poročilo naznanja nemški vladi vse notranje težave italijanske države, jo informira podrobno o vsem gospodarskem stanju, o industriji, pridelkih, izvozu in uvozu ter nasvetuje razne nakupe v te svrhe, da se sklenejo z Italijo take gospodarske pogodbe, da jo je mogoče vsepovsodi premagovati in izpodrivati ter pripraviti pot nemški industriji vseh vrst v Italijo, ki bo vsled gospodarskih zvez prisiljena slediti skozi in skozi nemški politiki. Članek je razburil italijansko javnost, zato pa hiti nemško poslanstvo dementirati poročilo. Pravi, da je poročilo apokritno.

Monarhistične manifestacije v Nemčiji.

Skoro dan na dan imajo v Nemčiji kako monarhistično manifestacijo. Nobene prilike ne opuste, da bi znova ne pokazali, kako globoko tiči Viljem v velikem delu nemškega naroda. V Koburgu sta 26. avgusta prine Saxen-Meiningen in general Herungen pregledovali bivše vojake 95. turinskega polka. Bila je velika parada, mesto v cesarskih zastavah. Povodom rojstnega dne bavarskega kralja je bila slovesna masa, katere se je udeležilo veliko čtevilo generalov in drugih oficirjev poleg kraljevih princev.

Slovaški avtonomisti proti Madžarom.

Službeni organ slovaške kmetijske stranke "Slovak" objavlja te dni izjavo znanega patra Hlunke država, ki ji je Dubrovnik ob morju toliko časa čuval svobodno mesto. Kje so Turki, kje so Benežani, kje je zmaj, kje je lev? Danes ni treba sedem bander: svobodno plapolja jugoslovanska trebojnica iznad forta Sv. Lovčenca in ob njem se penijo kipeči valovi našega morja. Vsa ta starodavna zgodovina v podnožju Srgja se ti zdi, da sanja v pričakovanju nečesa novega, velikega.

ki je kakor znano prvi bojevniki za avtonomijo Slovaške. On pravi med drugim: — Slovaki odklanjajo vsa madžarska rovanja v čehoslovaški. Madžari imajo v čehoslovaški republiki mnogo več pravice nego so jih imeli Slovaki pred vojno na Madžarskem. Kljub temu agitirajo Madžari posebno med kmečkim ljudstvom proti državi. Prepričan sem, da bodo kmalu razočarani, ker Slovaki ne bodo več dalje zahtevali avtonomije, ampak bodo svoje očesa usmerili brez sodelovanja Madžarov, ki so jih vedno tlačili. Madžarska propaganda je pokazala, da je avtonomistični pokret le voda na madžarske mlince.

Italijanski zrakoplovi za Rusijo.

Moskovska vlada je kupila dva najmodernejša aeroplana iz tvornice Fiat v Turinu. Ti aparati letajo lahko brez prestanka 18 ur in se bodo uporabljali za zračni promet iz Turina v Moskvo.

Rimski kvester tožen radi dalmatinskih demonstrantov.

Iz Rima poročajo, da je bivši rimski kvester in sedanjí prefekt v Bolonji Mori izročen sodišču, ker je dal 24. junija lani aretirati dalmatinske demonstrante. Udeležili so se dalmatinski in reški Italijani poleg dijakov. Policiji je bilo javljeno, da gre za zaroto, ki naj bi preprečila nadaljevanje pogajanj za rešitev Jadranskega vprašanja. Govorilo se je tudi o nameranih napadih na nekatere inozemske zastopnike. Dalmatinci so podali tožbo proti kvesterju in te dni se odloči, ali se Morijeva zadeva izroči porotni sodniji, kakor to zahteva državno pravdníštvo.

Irsko vprašanje.

V svojem odgovoru na angleško noto naglašal De Valera, da bi vsako soglasje s podrejanjem pravic Irske pod stratežim interes Velike Britanije pomenilo, da bi izginila vsaka neodvisnost in svoboda Irske, ker potem bi ne imela več pravice do samostojnosti. Irska ni nikoli privolila v združitev z Veliko Britanijo. — Nikoli ni obljubila, da ji bo ostala zvesta. De Valera bi obžaloval, ako bi prišlo do vojne vsled tega, ker se brani izdati čast Irske. Ako bi hotela Anglija uveljaviti svojo voljo s silo, bi vsa odgovornost padla nanjo. De Valera predlaga h koncu nova pogajanja, da bi se na ta način dosegel pravičen in časten mir. Toda pogajanja so mogoča le tedaj, ako sprejme Anglija kot podlago in smernico načelo, da se mora oblika vladavine določiti v sporazumu z vladanimi.

WILSON PROTI MIROVNI POGODBI.

Washington, D. C., 27. sept. — Kot so se izrazili včeraj zvečer odlični demokratični senatorji, nasprotuje prejšnji predsednik Wilson odobrenju mirovne pogodbe z Nemčijo. Izjavili so, da je želja gospoda Wilsona, da se mirovna pogodba zavrne. Redni voditelji demokratične manjšine v senatu niso vedeli do včeraj, popoldne nicesar o tej akciji prejšnjega predsednika.

Nemški načrt za podjarmljenje laške industrije.

Iz Rima poročajo: Pred nekoliko dnevi je objavila "Idea Nazionale" načrt nemškega trgovskega izvedencea pri nemškem poslanstvu v Rimu o načinu, kako bi mogla Nemčija usuznjati Italijo na gospodarskem polju in jo narediti popolnoma odvisno od sebe. — Rimski list je objavil tudi številke, pod katerimi je vključen ta načrt v nemškem poslanstvu. Nemški poslanik je takoj po objavi tozadevnega razkritja poslal agenciji "Stefani" dementi, v katerem je poudarjal, da je poročilo rimskega lista izmišljeno, ali pa je kdo list pošteno potegnil. Toda "Idea Nazionale" vztraja pri svoji prvotni trditvi in poziva nemškega poslanika, naj le bolj pazno pregleda svoje knjige in bo gotovo našel, da je objavljeni dokument vključen pod številkami, ki jih je rimski list tudi objavil. List objavlja tudi pismo nekaterih italijanskih inženirjev, ki so bili zapleteni v ta nemški načrt. Ti inženirji zanikajo vsa očitanja, toda list ne sprejema niti teh zanikanj in grozi, da bo objavil kliseje tozadevnih pisem, če se bodo gospoda še upali protestirati. — Tudi drugi rimski listi se bavijo s tem nemškim dokumentom, iz katerega je razvidno, da namerava Nemčija izkoristiti italijanske gospodarske slabosti in opozarjajo vlado in industrijaalce, kapitaliste in banke, naj ukrepejo proti ukrepe proti gospodarski vojni, ki jo napoveduje Nemčija.

V zadnjem času pa dobiva ta afera še bolj interesantno lice. Listi, ki so o celi stvari še bolj informirani, pravijo namreč, da nemški agenti v Italiji — na čelu jim od "Idea Nazionale" imenovani trgovski izvedencea pri nemškem poslanstvu v Rimu, Strohecker, — niso samo pridobili za svoje namene celo vrsto italijanskih bank in podjetij, marveč tudi razne liste. Najbolj komično pri celi stvari pa je, da dolže ravno "Idea Nazionale", ki je celo stvar razkrila, da je bila subvencionirana! Med listi, ki jih je Strohecker "podpiral", se navajajo: "Popolo Romano", "Tempo", "Pease" in "Era Nuova" iz Trsta ("Era Nuova" to odločno dementira in zahteva sodnijsko preiskavo). V to svrhu da je bilo namenjenih 210.000 lir.

Interesantno je tudi, da "Idea Nazionale" ni objavila celotnega besedila Stroheckerjevega načrta (pravzaprav je bilo to oficijelno poročilo Stroheckerja na trgovinsko ministrstvo v Berlinu) in da jo zato zdaj zelo napadajo. Kopijo Stroheckerjevega poročila je "Idea Nazionale" izročila predsedniku italijanskega časnarskega društva Barzilaju v svrhu častnega postopanja proti listom, ki so bili od Nemčije podkupljeni. Vladni krogi pa izjavljajo, da o Stroheckerjevem poročilu kroži veliko kopij, katere so daktilografirane in se njih avtentičnosti ne more dognati. Pa tudi če bi bile avtentične celo poročilo izraža zgolj mnenje Stroheckerja, kako bi se dala italijanska industrija, izrabljajoč njen sedanjí položaj, podpreti od strani Nemčije. Nemčija ni oficijelno nič prizadeta in zato ne more biti govora o kaki diplomatski akciji.

Cela zadeva bo prišla seveda tudi pred parlament; uspeha pa seveda ne bo veliko, kajti italijanski in nemški kapitalisti bodo pač znali zakriti prave sledi svojega dela.

slanika v Berlinu Viljem Bois Thompsona, newyorškega bankirja. Istočasno se je izvedelo, da bo newyorški odvnetnik Bernard Heyn zastopal Združene države kot poslanik na Dunaju.

Thompson je igral odlično ulogo tekom republikanske kampanje, ki se je vršila preteklo leto. Izprva je stal z obema nogama v taboru generala Wooda in sicer

ko teden njegovih kampanjskih zakladničarjev. Pozneje je je stopil na stran Hardinga ter se vdeležil njegove kampanje kot ravnatelj.

Thompson, ki je eden izmed ravnateljev newyorške zvezne rezervne banke ter tudi ravnatelj Metropolitan zavarovalnice za življenje, je vsestransko izobražen človek.

KNJIGE

Poučne knjige.

Nemški abecednik	35
Nemško-angleški tolmač	60
Pravilo dostojnosti	30
Slovensko-nemški slovar (Janežič Bartol)	400

Zabavne in razne druge knjige.

Doli z orožjem	50
Knjige družbe Sv. Mohorja	
Duhovni boj (349 str.)	50
Mesija (1. zv.)	30
Mladim srcem (2 zv.) (Spisal K. Meško)	30

Zemljevidi.

Združenih držav	15
Kranjske dežele	10
Zemljevid Evrope	30
Velika stenska mapa	250

Zemljevidi: New York, Ill., Kansas, Colorado, Montana, Minnesota, Wyoming, West Virginia in Alaska vsaki po	25
Pennsylvania	50

Naročilom je priložiti denarno vrednost, bodisi v gotovini, poštne nakaznice ali poštne znamke. Poština je pri vseh cenah vračunjena.

Knjiga za lahkomišelné ljudi, (spisal I. Cankar)	1,75
Pet tednov v zrakoplovu	2,00
Zbrani spisi Jakob Alešovec.	
"Kako sem se jaz likal", Prvi del	1,25
Drugi del	1,25
Tretji del	1,00
"Ljubljanske slike", Četrti in peti del	1,50
"Ne v Ameriko", Šesti del	1,25
Amerika in Amerikanci	5,00

Molitveniki.

Rajski Glasovi.	
v usnje vezano	1,80
v kost vezano	1,70
Sveta Ura	
v platno vezano	1,00
v usnje vezano	2,00
v kost vezano	1,80

Slovenic Publishing Company
82 Cortlandt St. New York

